

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Sol Triplex In Eodem Universo

Hermann, Amand

Sultzbaci, 1676

Septima. De Necessitate, & Utilitate Logicæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95850](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95850)

quentia est optima. Verumtamen & negando consequentiam & paritatem, disparitas est, quia actiones voluntatis sunt actus alterius potentie ab intellectu, non sic actiones intellectus. Sed

Instatur Prudentia est habitus practicus, quia ipsa est directiva omnium virtutum, & dirigit etiam operationes intellectus aliquas que ad virtutes pertinent, ergo nulla solutio quod debeant actus esse alterius potentie ab intellectu. Sed & dist. ant. Prudentia semper est habitus practicus stricte dictus nego ant. laxè acceptus concedo, Imò universaliter concedi potest, operationes intellectus, ut à prudentia procedunt habere rationem praxis, quia ut fit dependent ab electione voluntatis, & sunt capaces erroris practici, ac proinde imputabiles in genere moris, non habent se autem ita ut dirigitur à Logica, quia non cadunt sub directionem Logicæ nisi ut sunt capaces erroris speculativi, scilicet falsitatis, & ideo non sunt praxes, sed mere speculationes. Attamen contra hanc solutionem alioquin bonam

Urgetur cum Vasquez. Tum quia etiam in operibus Logicæ principium est electio, quia liberè fiunt, & voluntas movet intellectum ad suos actus sicut & ceteras potentias, ergo non solum Logica dirigit actus suos in genere speculationis, sed etiam in genere moris, & sic verè erit scientia practica, quia versatur circa opera quorum principium est electio, tum quia Aristoteles supra 1. Rhet. 1. id clarè insinuat & exprimit. Sed & hanc repliam non urgere, quia si aliquid probat, probat quoque nullam esse scientiam speculativam, siquidem omnes actus cujuscunque scientie fiunt vel saltem fieri possunt à nostro intellectu liberè, & mediante motione voluntatis, cum igitur dicit Aristoteles scientiam activam versari circa ea quorum principium est electio, intelligit de operationibus, quibus per se competit procedere ab electione, & tales sunt actiones virtutis moralis, omnes enim tales aut sunt elicti, aut imperati à voluntate ut operationibus intellectus, ut à Logica diriguntur merè per accidens convenit libertas, seu voluntatis imperium, quia antecedentèr ad quamcunque voluntatis imperationem potest intellectus errare in suis actibus, & per regulas quas tradit à Logica dirigi, & ideo actus ejus quatenus à Logica diriguntur non sunt praxes. Ad Aristotelem responsam jam est supra. Fateor tamen quòd Logica possit esse practica & speculativa; practica, quia dirigit operationes intellectus, speculativa in quantum demonstrat passionem de suo objecto, tam totali, quam partiali, imò absolute practica, nec hoc esset contra Scotum, quia ipse fateatur actus intellectus imperatos à voluntate esse praxes, extendendo nomen praxeos.

QUESTIO VII.

De Necessitate & utilitate Logica.

Logicam Ad alias scientias acquirendas plurimum esse utilem res est indubitata, quod patet ex multis encomiis quibus ab Authoribus passim afficitur, ut etiam teste Mastrio Ars artium, scientia scientiarum, ad omnia me-

F. Amanq̃ Hermann Logica.

thodorum principia, viam habens appelletur, quod pluribus Magni Augustini testimoniis confirmatur libro 2. Doct. Christ. cap. 31. etenim ait, *Ad omnia genera questionum que in sacris literis sunt penetranda & dissolvenda, disputatio scientia plurimum valet, & cap. 37. Illa verò conclusio & definitio & divisio pars plurimum intellectorem juvat.* Lib. 2. contra Crescon. cap. 2. *Sicut non curo utrum ea ipsa disputandi disciplina Dialectica vocetur, curo tamen quantum valeo nosse ac posse disputare, hoc est veritatem à falsitate in loquendo discernere, quia hoc nisi curavero periculosè errabo.* & lib. 1. cont. eundem cap. 13. *Quid est aliud Dialectica, quam peritia disputandi, quod ideo aperendum putavi, quia etiam ipsam mihi obicere voluisti quasi Christianè non congruat veritati, & ideo me Doctores vestri velut hominem Dialecticum merito fugiendum & cavendum potius quam refellendum, revincendumq̃ censuerunt & cap. 15. Cum enim nunquam desint qui per insidiosas captiones captant in eorum assensiones, ut ex eorum responsionibus concludant, unde illos vel in aperta falsitate deceptos rideant, vel occultam falsitatem deceptis persuadeant, Logica ad hoc inventa est.* Ex quibus testimoniis satis clarè liquet, quantæ utilitatis sit Logica. Verumtamen exinde non colligitur etiam esse tantæ necessitatis quin sine ea alias haberi possint scientiæ, hinc quaeritur quàm necessaria ipsa sit, & sermo est de Logica artificiali (nam naturalem esse simpliciter necessariam unanimes est consensus, quotiescunque etenim ex præmissis aliqua consequentia deducitur necessarium est, ut semper judicium vel formale, vel virtuale, de bonitate consequentiæ intercedat, quod judicium per Logicam fit naturalem. Notandum ergo *Necessarium* impræsentiarum dupliciter sumi posse, uno modo *absolute & simpliciter* sine quo alterum hic & nunc simpliciter haberi non potest, alio modo *secundum quid* & est illud quod licet non sit necessarium simpliciter ad esse, est tamen necessarium ad melius esse. *Necessarium* simpliciter duplex est, physice & moraliter, physice necessarium est illud sine quo aliquid esse vel fieri non potest per naturæ vires aut secundum ordinem naturæ, sic ut quis acquirat calorem, debet esse virtus calefactiva & applicatio: necessarium moraliter, est sine quo aliquid quidem fieri posset, sed non sine magna difficultate; sic dicitur homo necessario incidere in venialia peccata, seu esse impossibile ei illa vitare, quibus præmissis ad quaestionem

Dico I. Logica non est absolute & simpliciter necessaria ad alias scientias acquirendas. Hæc est

Scoti. 2. Met. 12. Et etiam D. Augustini. lib. 2. de Doct. Christ. cap. 37. ubi postquam dixisset Logicam plurimum intellectorem juvare, subiungit *quanquam plerumque accidat ut facilius homines res eas assequantur quam talium præceptorum nodissimas & spinosissimas disciplinas, ex quibus verbis clarè constat eam non esse absolute & simpliciter necessariam.* Item Clemens Alexandrinus Logicam comparat sepi, *qua licet arboros fructuque non egeant ut sint, per illam tamen tuti sunt.* Prob. 2. Ratione; Ut scientiam aliquis sibi comparèt satis est quòd principia penetret, indèque per naturales formas differendi conclusiones deducatur.

II. Logica non est absolute necessaria ad alias scientias.

Necessarium duplex.

K cat,

cat, sed hoc sine Logica fieri potest, ergo: mi-
quia ad principia nota nulla opus est arte, nam
si aliquis deduceret hanc conclusionem; Caput
est minus toto corpore, ex illo principio:
Omne totum est majus sua parte, & omnis pars
est minor suo toto, sed caput hominis est pars
corporis humani, ergo est minus suo toto scilicet
corpore, evidenter concluderet sine eo quod
adhiberet illas regulas Dialecticæ artificialis;
Per hoc tamen negare non intendo, quod sine
omni demonstratione scientia haberi possit
perfecta, sed tantum sine omni demonstratione
facta per regulas Logicæ, quod autem sine arti-
ficiali demonstratione naturalis haberi possit,
convincit illa ipsamet demonstratio habita de
in fallibilitate regularum Logicæ, antequam
haberetur Logica artificialis. Quando autem
dicit Aristoteles, nullum rem quempiam perfe-
ctè cognoscere nisi sciat se scire, adeoque neces-
sarium videtur, quod scire debeat se demonst-
rationem habere, quod tamen nemo novit nisi ad
regulas Logicæ reflectat, non est intelligendus
ita quasi deberet habere actum reflexum, quod
regulas cognoscat bonæ demonstrationis, sed
solum quod requiratur, ut talis sciens perfectè
præmissas penetret, & hoc patet, quia alioquin
daretur processus infinitum, nam idem potero
dicere de cognitione illa reflexa, & sic de aliis.
Deinde sicut credere aliquis potest absque eo
quod credat se credere, ita & scire quamvis non
reflectat se scire.

III.
Logica est se-
cundum quid
necessaria.

Dico 2. Logica est secundum quid necessaria
ad alias scientias acquirendas. Hæc est Scoti supra.
D. August. ex dictis in introductione ad
questionem. D. Bernardi Serm. 36. in Cantic.
Cant. ubi dicit: *Vides quia non probat multa scien-
tiam si sciendi modum nescierit*, qui textus fat clarè
Logicam, quæ est modus sciendi, necessariam
esse concludit, quod quamvis pariter moraliter
exponi possit, optimè tamen applicatur Logi-
cæ, quam nescire multa scientiam non juvat ad
evitandas captiones; sic D. Aurelius, dum lib.
2. Doct. Christ. cap. 31. ait, *sunt enim multa que
appellatur sophismata, falsæ conclusiones rationum,
& ita plerumq; veras imitantes, ut non solum tardos
sed ingeniosos etiam minus diligenter attentos deci-
piam; Proposuit enim quidam dicens ei cum quo lo-
quebatur, Quod ego sum tu non es, at ille consensit, ve-
rum enim erat ex parte, vel eo ipso, quod iste insidio-
sus, ille simplex erat, tunc iste addidit, ego autem sum
homo, quod cum ab illo accepisset conclusit dicens, tu
igitur non es homo. Vides quomodo non probet
multa scientiam, nisi etiam modum sciendi sciat,
quæ viâ, quæq; ratione evadere posset fallitates
& inquirere discernendo veritatem.*

Arguitur in Contra Si Logica ef-
set secundum quid necessaria ad alias scientias
acquirendas, erit etiam necessaria ad acquiren-
dam se ipsam, sed hoc est inconveniens ergo;
prob. minor, nam idem non potest esse in actu
& in potentia, sed tunc esset in actu & potentia
simul, ergo prob. mi. esset namque in actu, quia
per ipsam quereretur Logica, & esset in po-
tentia respectu Logicæ acquirendæ. R. concedo
ma. & negando minorem, nam verè sibi
ipsi inservit Logica per applicationem unius
partis ad aliam, nam illa pars quæ agit de ter-

minis, inservit parti quæ agit de enuntiationi-
bus, & hæc illi parti quæ agit de Syllogismo,
nec est in convenientibus quod sibi ipsi inserviat,
nam lumen quod est medium necessarium ad
quodlibet videndum, est etiam sibi ipsi neces-
sarium ut videatur: Ad probationem distinguo
ma. idem non potest esse in actu & in potentia
respectu ejusdem concedo ma. respectu diver-
sorum nego ma. tunc autem Logica non esset
respectu ejusdem, sed respectu diversorum, sic
ut idem calor est in actu respectu sui, & in po-
tentia in quantum potest intendi, sic Logica
esset in actu secundum suas regulas, in potentia,
quatenus illis utendo posset acquirere ma-
gis perfectam regulam. Sed

Instatur Effet in actu & potentia res-
pectu ejusdem, ergo nulla solutio, prob. ant. quia
illæ regulæ quæ supponuntur in actu vel sunt
acquiritæ per alias Regulas vel non; si per
alias, ergo non possunt supponi esse in actu ad
acquirendam Logicam; si non sunt, ergo Logi-
ca non est necessaria ad se ipsam acquirendam,
quia illæ regulæ sunt Logicæ artificialis, atq;
adeo in congruè additur alterum distinctionis
membrum, quod in serviant ad magis perfectam
Logicam acquirendam; nam magis perfecta
Logica est qualitas Logicæ, non verò ipsa Lo-
gica in substantia de qua controvertitur. Sed R.
negando ant. ad ant. prob. dico illas regulas
quæ supponuntur actu esse, non fuisse acqui-
sitæ per alias regulas artificiales, sed per natura-
les differendi modos, unde verum est Logicam
fuisse acquisitam sed etiam omnes suas partes
per artificialem, exceptâ illâ, quæ non artificiale,
sed naturale præsupponit instrumentum, ad quod
requirebatur alia Logica artificialis, sed erat
sufficiens ad adjuvandū acquirere alias partes.

Urgetur Si una pars Logicæ potuit ac-
quiri sine alia, ergo etiam Physica acquiri po-
terit sine Logica: prob. conseq. quia quemad-
modum illa pars Logicæ conducebat ad acqui-
rendam Logicam totam, ita & pars Physicæ
conducere poterit ad acquirendam totam Phy-
sicam, ergo Logica non erit necessaria. R. ne-
gando consequentiam cum probatione, dispa-
ritas est quia una pars Logicæ potest conducere
ad aliam partem Logicæ dupliciter, primò qua-
tenus notitia unius deservit ad notitiam alte-
rius propter connexionem objectorum, secun-
dò quatenus objectum unius partis habet ratio-
nem instrumenti ad inquirendam cognitionem
alterius partis, sive neantur in subiecto seu ob-
jecto, sive non, una pars verò Physicæ in servit
alteri parti tantum primo modo, Logica verò
utroq; sed claritatis gratiâ Nota, quod quam-
vis alia scientiæ habeant suas particulares defi-
nitiones, divisiones, in quantum tamen con-
sideratur earum certitudo & veritas omnes ad Lo-
gicam pertinent, nempe ex regulis & præceptis
traditis de definitione, & divisione, &c. In Lo-
gica.

Restat adhuc probanda Conclusio ex ra-
tione, quod ex præaccelerata Argutione præ-
termisi supra, sic. Quilibet artifex expedi-
tor est ad opera artis cum parata habet in-
strumenta, quam cum ipsis destituitur, sed
sciendi instrumenta sunt formæ differendi,
ergo

ergo intellectus qui sciendi artifex est, multo expeditior atque ad discendum promptior evadit si praefatas differendi formas a Logica obtineat. Deinde ignari Logicae in plurimos labi errores experientia constat, & traditione Aristotelis 4. Met. t. 8. ubi ait, omnia Dialectica addiscantur opus est. Ita etiam Tullius 3. de finibus inquit, sine Logica quemvis arbitramur a vero adduci falliq; posse. Sed

per se dirigibiles in quacunq; materia, ergo Logica ordinatur ad omnes & singulas operationes dirigendas; prob. ant. quia qualibet separatim potest participare proprium errorem, quia si implicaret dari tertiam operationem, adhuc darentur praepcepta de secunda, universalem verbi gratia negativam converti simpliciter &c. Et si implicaret secunda, adhuc darentur praepcepta de prima verbi gratia quod ad distincte quidditatem apprehendendam oporteat concipere genus & differentiam objecti, quamvis una magis indigeat directione quam alia. Prob. secunda pars, quia quidquid in sua Logica Aristoteles tradidit fecit in gratiam Syllogismi, ut ipse testatur Doctor, ergo adequatus ejus Logicae finis erit directio Syllogismi: ant. patet ex dictis, tenet etiam consequentia; Ergo sit hujus quaestiones & etiam disputationis finis, nam quod ab aliis hic pariter pertractari solet de unitate scientiarum, subalternatione, & similibus, cum sint omnibus scientiis communia, hic impertractata relinquo, & differo, usque dum egero de scientia in libris Priorum. Sit igitur finis

VI. Logicae

Quaeres 1. Utrum habitus Logicae immediate & Physice influat in actus aliarum scientiarum, seu quod idem est, utrum influat effectivè? R. negativè solummodo influat, directivè, tradendo regulas, hinc etiam pro fine hujus quaest. & totius disp.

VII. Logicae

Quaeres 2. Quinam sit finis Logicae? R. quod finis Logicae in tota sua amplitudine sit dirigere omnes & singulas operationes, in quacunq; materia, seu probabili seu necessaria, si vero consideretur ut eam Aristoteles tradidit ejus finis est directio tantum tertiae mentis operationis. Resolutio est Scoti 1. Priorum. q. 2. §. Quantum ad tertium. Probatur quoad 1. p. Quia omnes tres operationes sunt

DISPUTATIO II. DE DISTINCTIONIBUS.

Hanc materiam Antiquiores Scotista aliqui, qui etiam Formalista appellati fuerunt, ita fuscè tractarunt, ut novam scientiam inchoare potius visis fuerint cujus objectum esset formalitas, quam clarè doctrinam de distinctionibus proponere ex quorum prolixitate ortum est ut, Mastrius & Bellutus putant, quod plures etiam excellentis indolis à Schola Scoti perdidit Alumnos, & quotidie perdat, ut mirum sit quod in Schola Scotica tam fusa tractatio non tollatur & ab aliquibus veluti omnimò necessaria proponatur, Et licet Mastrius & Bellutus, antiquiores redarguant veluti superflue suos, eadem censurà mihi tamen digni videntur, qui non contenti rem semel in Logica proponere, eandem materiam iterum in Metaphysica repetunt, asserentes se in Logica ea tantum proponere quae ad Logicos spectant, verum nec eandem materiam tradam hic inchoare, aut hoc futurus operis imperfecti ut alibi repetere cogar; ideo eam ita expediam, quatenus nec superflua nec inutilis videar, si igitur.

QUAESTIO I.

De Distinctione ut sic, in quonam formaliter consistat?

Ante Resolutionem Notandum 1.

Maximum esse discrimen inter distincta, diversa, differentia, & diversa, ac opposita; nam distincta illa dicuntur quae per negationem sui invicem vel realiter vel formaliter exprimuntur; diversa distinctioni superaddunt negationem unionis seu connexionis, unde quae sunt diversa sunt etiam distincta, non tamen e contra, quae sunt distincta sunt etiam diversa. Differentia superaddit rebus distinctis dissimilitudinem in natura, unde homo & brutum non solum distinguuntur, dividuntur, sed etiam differunt: Opposita verò sunt quae habent aliquam specialem inter se repugnantiam, ut patet ex summulis, & hoc maximè verum est, si omnia sumantur proprie & in rigore: nam frequentè ab Authoribus ita accipiuntur ut coincidere nonnulla inter se existimentur.

Notandum 2. Distinctionem dicere duo: unum fundamentaliter, alterum formaliter, fundamentaliter dicit ipsam rem quae est

F. Amandi Hermann Logica.

vel eadem vel distincta, formaliter dicit formam, ratione cujus est eadem vel distincta, sicut se homo & lignum habent, quae per suas entitates fundamentaliter distinguuntur; formaliter verò per formam illis entitatibus superadditam à qua denominantur distinguuntur. Quae iterum dupliciter accipi potest primò negativè, ut coincidit cum non identitate: nam distinctio proprie inter positiva extrema est, ut cum negationes proprie entia non sint, ita neq; proprie distinguuntur; quia licet inter ens & non ens maxima sit distinctio, nam opponuntur contradictoriè: tamen quia non fundatur in uno positivo extremo non dicitur positiva, sed negativa; secundò potest sumi positivè & sic est ratio positiva sive realis, sive rationis inter duo extrema positiva, quare privatio distinguitur ab habitu negativè non positivè, Hinc Trobeta in suis formalitatibus, teste Mastrio, dicebat, quod omnis distinctio sit non identitas, non tamen è conversò omnis non identitas sit distinctio, quia non identitas latius patet quam distinctio, cum etiam conveniat non enti, distinctio verò cum sit relatio positiva ut statim dicam, praesupponit extrema positiva, & convenit